

บทที่ 1

บทนำ

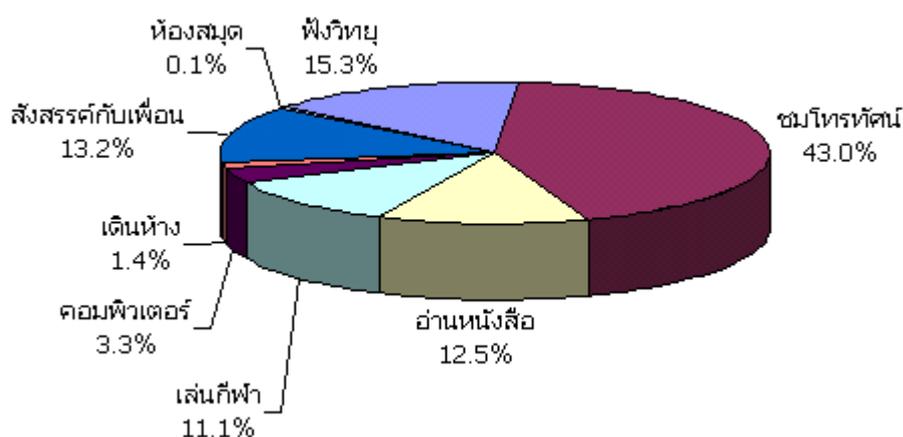
ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการให้ข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงต่าง ๆ ข่าวสารส่วนใหญ่จะส่งผ่านทางสื่อมวลชนแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งแต่ละประเภทก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป

สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากโทรทัศน์นับเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เพราะมีความใกล้ชิดและเข้าถึงกลุ่มชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา รวมไปถึงเยาวชน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เยาวชนมักใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการชมโทรทัศน์¹

แผนภูมิที่ 1.1

แสดงกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างของเด็กและเยาวชน 6 – 24 ปี

¹จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ, “รายงานเบื้องต้นการสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ.2545 สำนักงานสถิติแห่งชาติ,” ไทยรัฐ (22 กันยายน 2548):3.

ทั้งนี้เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่รวมคุณสมบัติข้อดีของสื่อประเภทอื่น ๆ มาไว้ด้วยกัน เช่น ผู้ชมสามารถได้เห็นตัวอักษรเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์สามารถเห็นภาพเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับภาพยนตร์ หรือสามารถได้ยินเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ดังนั้นสื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนที่สะท้อนถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถทำให้ผู้รับชมเกิดความทรงจำได้นาน รวมถึงสื่อโทรทัศน์มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการปลูกฝังค่านิยม ความคิดและทัศนคติต่าง ๆ ให้กับผู้รับชม จึงทำให้เกิดรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาของรายการที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ชมได้ในทุก ๆ ด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งรวมทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT : Information and Communication Technology)² เริ่มมีบทบาทอย่างมากในสังคม วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่พกพาได้ เช่น แท็บเล็ตพีซี กล้องดิจิทัล PDA เป็นต้น รวมทั้งรัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ และส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเริ่มมีรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาในการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูล ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

รายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow ซึ่งเป็นรายการที่นำเสนอเทคโนโลยีสารสนเทศผสมผสานกับเนื้อหาด้านอื่น ๆ เช่น เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ เทคโนโลยีทางการแพทย์ และกลเม็ดเคล็ดลับในการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตผสมผสานกับการนำเสนอในส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ภาพยนตร์ที่น่าสนใจ หรือเบื้องหลังบางส่วนของของภาพยนตร์ มิวสิควิดีโอของศิลปินที่กำลังได้รับความนิยม ความรู้ทางด้านสุขภาพ เป็นต้น โดยทั้ง 3 รายการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีความสุข รวมทั้งให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย

²กมลรัฐ อินทรทัศน์, “ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ,” ใน เอกสารการสอนเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร, หน่วยที่ 14 (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541), น. 465.

ในปัจจุบันเยาวชนเกิดความสนใจในเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น³ เพราะอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการได้ในหลายด้าน รวมทั้งปัจจัยในด้านราคาของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกลงมากกว่าที่ผ่านมา เนื่องจากการปรับปรุงคุณภาพของซอฟต์แวร์และการผลิตจำนวนมากขึ้น ดังนั้น เยาวชนจึงมีการเปิดรับและติดตามข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ Free TV มีอยู่เพียง 4 รายการ ได้แก่ รายการ IE Metropolis รายการ iT eleven รายการ Beyond tomorrow และรายการวันละนิด วิทย์เทคโนโลยี ซึ่งรายการวันละนิดวิทย์เทคโนโลยี เป็นรายการที่มีความยาวเพียง 1 นาที 30 วินาที ผู้ศึกษาจึงไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้จากการที่ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งสังคมสารสนเทศ เทคโนโลยีต่าง ๆ มีบทบาทกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ การปลูกฝัง และการให้ข้อมูลข่าวสารต่อเยาวชน ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เยาวชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารในทางที่ถูกต้อง รู้จักใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง รวมทั้ง รู้เท่าทัน และใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรม การเปิดรับชมและความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven รายการ Beyond tomorrow โดยผลที่ได้จากการ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการ เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีเนื้อหา และรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อเยาวชนมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับชมรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

³ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC), “เนคเทคมีโครงสร้างประกวดแข่งขันความสามารถด้านไอทีหรือไม่,” <<http://fic.nectec.or.th>>, 6 สิงหาคม 2551.

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการเปิดรับชมรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow ทั้งนี้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมกรรมการเปิดรับชม หมายถึง การเปิดรับชมรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความถี่ในการเปิดรับชมรายการ (จำนวนครั้งต่อเดือน) ระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการ (เวลาที่เปิดรับชมรายการในแต่ละครั้ง) และลักษณะในการเปิดรับชมรายการ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของผู้ชมต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow ในด้านต่าง ๆ เช่น เวลาออกอากาศ สิ่งที่ได้รับจากการรับชมรายการ และความคิดเห็นอื่น ๆ

รายการ IE Metropolis หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิงหลากหลายรูปแบบควบคู่กัน โดยเนื้อหาที่นำเสนอจะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ตลอดจนข้อมูลในด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของสถานที่ท่องเที่ยว ภาพยนตร์ที่น่าสนใจ และมีวิถีชีวิตที่อินและต่างประเทศ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 08.30 - 09.20 น.

รายการ iT eleven หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาการนำเสนอที่เกี่ยวกับเรื่องราวข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางด้านเทคโนโลยีสื่อสารทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเว็บไซต์ที่น่าสนใจโดยย่อ รวมทั้งยังมีการแนะนำการใช้ และการเลือกซื้อคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ใหม่ ๆ โดยผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ NBT ทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.05 - 10.30 น.

รายการ beyond tomorrow (ฉลาดล้ำโลก) หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทคโนโลยีสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย รวมทั้งนวัตกรรมต่าง ๆ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัย ซึ่งเป็นรายการที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ และมีการนำมาเชื่อมโยงกับนวัตกรรมในประเทศไทย ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ 9 อ.ส.ม.ท. ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 20.30 – 21.30 น.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมและความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven รายการ Beyond tomorrow จะทำให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษา ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชน ที่มีการเปิดรับชมรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond Tomorrow
2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเปิดรับ และ ความคิดเห็น ของเยาวชนที่มีต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond Tomorrow
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้ มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุงการผลิตรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารให้มีรูปแบบและเนื้อหารายการสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น